

Małgorzata Rusiłowicz

„Inny nie znaczy obcy” - czy mniejszości narodowe i etniczne w Polsce mają jakieś problemy?

Scenariusz zajęć dla szkół gimnazjalnych/ ponadgimnazjalnych

Czas trwania: 2 godziny lekcyjne (90 minut)

Cele zajęć:

Po zajęciach uczeń:

- ⌚ potrafi wskazać podstawowe problemy wybranych mniejszości narodowych i etnicznych mieszkających w Polsce
- ⌚ rozumie i dostrzega problemy mniejszości
- ⌚ wykazuje postawę tolerancji i zrozumienia w odniesieniu do mniejszości narodowych i etnicznych
- ⌚ jest wrażliwy na odmienną kulturę
- ⌚ wykazuje postawę tolerancji i współdziałania wobec grup zróżnicowanych pod względem narodowym, religijnym i etnicznym
- ⌚ dostrzega wartości płynące z różnorodności kulturowej ludności zamieszkującej Polskę
- ⌚ podejmuje wysiłek w celu pogłębienia wiedzy na temat wartości i norm reprezentowanych przez osoby z odmiennych kręgów kulturowych
- ⌚ potrafi pracować w grupie

Metody i formy pracy:

- ⌚ pogadanka
- ⌚ dyskusja
- ⌚ burza mózgów
- ⌚ rybi szkielet
- ⌚ sześć kapeluszy
- ⌚ praca w grupach
- ⌚ praca z tekstem

Materiały pomocnicze:

- ⌚ *Materiał dla ucznia nr 1. Problemy mniejszości*
- ⌚ *Materiał dla ucznia nr 2. Instrukcja do pracy w grupach. Metoda sześciu kapeluszy*
- ⌚ *Materiał dla nauczyciela nr 1. Działalność Wydziału Mniejszości Narodowych i Etnicznych*

Uwagi:

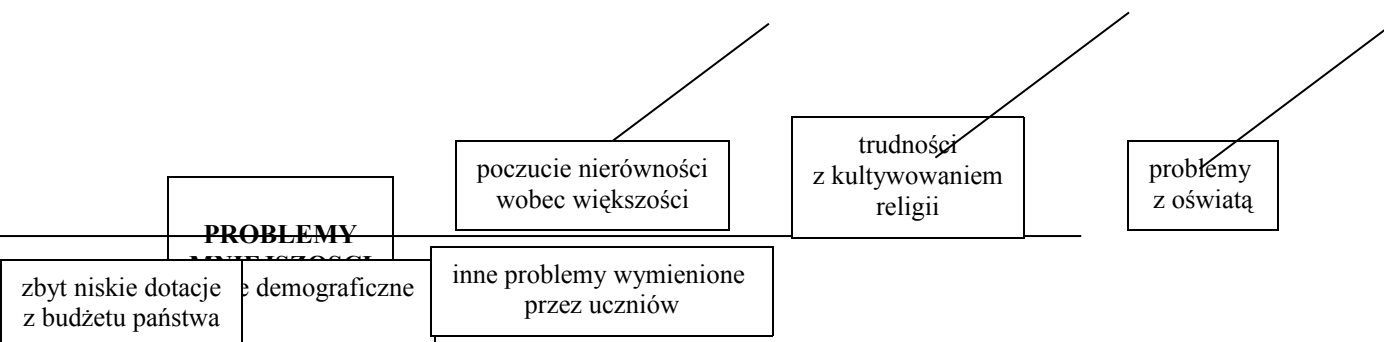
Warsztat powinien być realizowany po obejrzeniu przez uczestników wystawy. W związku z tym, iż uczniowie w czasie zajęć będą pracować z wywiadami przeprowadzonymi z przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych w

Polsce (dołączonymi do paneli indywidualnych) konieczne jest ich wcześniejsze wydrukowanie.

W czasie zajęć zostaną wykorzystane wywiady z przedstawicielami mniejszości: litewskiej, romskiej, niemieckiej, ukraińskiej, tatarskiej i żydowskiej.

Przebieg zajęć:

1. Zajęcia rozpocznij od luźnej rozmowy na temat obejrzanej przez uczniów wystawy
2. Zapisz na tablicy temat lekcji. Zapytaj uczniów, czy wiedzą z jakimi problemami borykają się na co dzień przedstawiciele mniejszości etnicznych i narodowych? Zapisz wypowiedzi uczniów na tablicy
3. Następnie podziel uczniów na 6 grup. Każdej rozdaj *Materiał dla ucznia nr 1. Problemy mniejszości*. Poproś, aby po odczytaniu tekstu każda grupa wypisała podstawowe problemy mniejszości wymienione przez autorkę: Jakich sfer życia dotyczą?, Co stanowi ich źródło?
4. Poproś grupy o krótką prezentację opracowanych materiałów na forum klasy. Po zakończeniu prezentacji zawieś na tablicy przygotowany wcześniej schemat „rybiego szkieletu”. Za pomocą „burzy mózgów” ustal wspólnie z uczniami główne problemy mniejszości. Zapisuj je na plakacie w dużych ościach schematu np.:

5. Zaproponuj liderom grup wylosowanie jednej z 6 wcześniej przygotowanych kopert. Do każdej z nich włóż *Materiał dla ucznia nr 2. Instrukcję do pracy w grupach. Metoda sześciu kapeluszy*. Poinformuj, że zadaniem każdej z grup będzie:
 - 🕒 omówienie podstawowych problemów mniejszości narodowych i etnicznych mieszkających w Polsce
 - 🕒 w zależności od wylosowanego kapelusza ich ocena oraz znalezienie konstruktywnych rozwiązań/ sposobów ich rozwiązania
6. Następnie wytłumacz, że każda grupa w zależności koloru kapelusza będzie reprezentować odmienne poglądy:

Kapelusz czerwony - EMOCJE

Czerwony kapelusz silnie związany jest z wyrażaniem emocji, dlatego za najważniejszy aspekt problemu uznaje wrażenia, intuicje, przeczucia i uczucia. Nakładając czerwony kapelusz pozbywacie się obiektywizmu na rzecz subiektywizmu. Możecie więc podejmować irracjonalne decyzje. Nie musicie kierować się racjonalnym myśleniem.

Kapelusz Biały - OBIEKTYWIZM

Biały kapelusz jest symbolem neutralności i logiki. Każdy kto go nałoży zajmuje się faktami. Rozstrzygając problem kieruje się racjonalizmem – odsuwając uczucia i emocje. Nie ocenia zdarzeń - przedstawia dane na konkretny temat i komentuje je w granicach posiadanych informacji.

Kapelusz Czarny - PESYMIZM

Czarny kapelusz reprezentuje podejście logiczno – pesymistyczne, często negatywne. Osoby, które go zakładają oceniają i ostrzegają przed zagrożeniami. Są skłonne do nadmiernej krytyki rzeczywistości i najczęściej dostrzegają tylko jej złe aspekty. Świat w czarnym kapeluszu jest pełen zagrożeń, negatywizmu i niepowodzeń. Waszym zadaniem jest więc wykazanie wszystkich wad, braków i zagrożeń. Możecie szukać tzw. „dziury w całym”, pokazać konsekwencje, które mogą wynikać z przyjętego rozwiązania. Osoby w czarnym kapeluszu są dociekliwe, zadają mnóstwo pytań np.: Co się stanie gdy? oraz sprawdzają, czy zaproponowane rozwiązanie problemu przyniesie odpowiednie korzyści i czy można je wprowadzić w życie?

Kapelusz Żółty - OPTYMIZM

Nałożenie żółtego kapelusza, to przyjęcie pozytywnej postawy. Świat w żółtym kapeluszu jest nad wyraz optymistyczny, radosny. Dlatego osoby go noszące widzą wyłącznie pozytywne aspekty danej sytuacji, odwołują się nie tylko do logiki, praktyki, ale także do marzeń i nadziei. Widzą korzyści, których inni nie dostrzegają na pierwszy rzut oka. Badają korzyści i szukają dla nich logicznego poparcia.

Kapelusz Zielony - MOŻLIWOŚCI

Zielony kapelusz jest pełen pomysłów oraz nowych możliwości. Osoby go noszące pokazują innym nowe spojrzenie, nowe punkty widzenia dookolnej rzeczywistości. Nie skupiają się na starych pomysłach i rozwiązaniach – poszukują nowych. Często mają szalone pomysły – bardzo nowatorskie. Szukają alternatywnych rozwiązań.

Kapelusz Niebieski - ORGANIZACJA

Ludzie w niebieskich kapeluszach to chłodni, bezstronni obserwatorzy. Charakteryzują się niezwykłą dyscypliną. Skupiają się

na tym, co w danym momencie powinny zrobić osoby w innych kapeluszach. Niebiescy kontrolują, porządkują oraz wyznaczają priorytety całej sesji. Monitorują proces, komentują postępy dyskusji i sporządzają opis i wnioski.

Rozdaj każdej grupie wcześniej wydrukowane wywiady z przedstawicielami mniejszości: litewskiej, romskiej, niemieckiej, ukraińskiej, tatarskiej i żydowskiej. Powiedz, że mogą wykorzystać również informacje z tekstu, który omawiany był na początku zajęć (*Materiał dla ucznia nr 1. Problemy mniejszości*).

7. Poproś grupy o prezentację na forum klasy. Przypomnij grupie niebieskich kapeluszy o tym, że są moderatorami dyskusji, stoją na straży porządku oraz formułują wnioski.
8. Podsumuj zajęcia. Poinformuj uczniów, że w strukturze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji od 2000 r. funkcjonuje Wydział Mniejszości Narodowych i Etnicznych stojący na straży praw przysługujących mniejszościom oraz zajmujący się m.in. rozwiązywaniem ich problemów. Przedstaw krótko zakres jego działalności (*Materiał dla nauczyciela nr 1. Działalność Wydziału Mniejszości Narodowych i Etnicznych*).
9. Na zakończenie powróć do schematu „rybiego szkieletu”. Porozmawiaj z uczniami na temat wpisanych na nim problemów. Zapytaj: W jaki sposób i czy możemy wesprzeć jako przedstawiciele większości - mniejszości narodowe i etniczne w rozwiązywaniu ich problemów?

Materiał dla ucznia nr 1

Problemy mniejszości

Mniejszości narodowe i etniczne, pomimo uznania przez państwo i dobrej samoorganizacji, borykają się z wieloma problemami [...].

Głównym problemem mniejszości jest obawa podporządkowania się dominującej większości, narzucającej swoje normy i obyczaje, która w sytuacji poczucia, że jest się obywatelem drugiej kategorii prowadzi do „utrwalenia kompleksu do kwadratu”. Jak pisał Janusz Mucha *Mniejszość etniczna jest traktowana [przez większość] przede wszystkim jako grupa strukturalnie i kulturowo podporządkowana*. Termin „dominacja” ma też, jak pisze dalej Mucha, swoje polityczne konotacje. Język, kultura, tradycje grupy dominującej są najważniejsze w społeczeństwie, a aparat państwowy, prawo, administracja i szkolnictwo sprzyja wymuszaniu tego. Dominacja kulturowa to narzucanie „innemu” własnych kategorii pojęciowych, własnego spojrzenia na świat, spojrzenia traktowanego jako oczywiste, bo „naturalne”.

Co prawda mniejszości wskazują na brak jawnej dyskryminacji w Polsce, jednakże jak same mówią „wielokrotnie mają poczucie nierówności”. Dyskryminacja „symboliczna” związana zarówno z „mową nienawiści”, jak i dyskusjami na temat krzywd z przeszłości jest zdaniem liderów mniejszości polską specyfiką. Pojawia się tutaj także zarzut o zbyt liberalnym traktowaniu przez władze wystąpień o charakterze nacjonalistycznym. Spraw tych nie karze się często z powodu „małej szkodliwości społecznej” lub w przypadku agresji traktowania jej jako „zwykłą napaść”. Osobliwością Polski jest także powszechna dostępność literatury antysemitycznej.

Innym problemem są trudności związane z kultywowaniem własnej religii. Dla mniejszości wyznania innego niż katolicyzm, szczególne znaczenie ma możliwość obchodzenia świąt religijnych w inne dni niż większość społeczeństwa. Zgodnie z polskim prawem każdy pracownik, uczeń lub student może być zwolniony z pracy lub nauki w dniach, które są świętami religijnymi jego wyznania o ile zgłosi swoją potrzebę co najmniej 7 dni przed świętem. Zakład pracy lub szkoła określa warunki odpracowania dni wolnych. Jednakże przedstawiciele mniejszości skarżą się na jego nieprzestrzeganie – konieczność odpracowania dni wolnych.

Rzecznik Praw Obywatelskich jako niezależny i niezawisły organ ochrony prawnej, stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w Konstytucji i innych aktach normatywnych. Najwięcej skarg do Rzecznika Praw Obywatelskich, spośród wszystkich przychodzących od mniejszości narodowych i etnicznych, pochodzi od Romów. Romowie skarżą się na odmowę udzielania im świadczeń finansowych, nierówne traktowanie przy podziale pomocy, nietolerancję władz lokalnych i policji oraz uprzedzenia pracowników. Natomiast inne mniejszości borykają się z problemami dostępu do mediów, nauczania języka, finansowania działań mających na celu upowszechnianie kultury. Grupą problemów, istotnych zwłaszcza w badanym tu kontekście są problemy mniejszości związane z oświatą. Podstawowym problemem jest tu finansowanie szkół. Ustawa nakłada na resort oświaty obowiązek finansowania bieżącej działalności szkół dla mniejszości, wydawnictwa programów i podręczników do nauki języka ojczystego mniejszości, historii i geografii kraju mniejszości oraz dokształcanie nauczycieli w tych językach, organizowania imprez kulturalnych i oświatowych. Jednakże, szkoły te są zwykle małe i przez to kosztowne. Podobnie wiele mniejszości ma problemy z programami nauczania na wszystkich poziomach i aktualnymi podręcznikami, a także z wystarczającą liczbą nauczycieli do nauczania przedmiotów w szkołach z wykładowym językiem mniejszości i dwujęzycznych.

Każda mniejszość ma ponadto odrębne problemy związane z oświatą. Starzenie się społeczeństwa i brak młodzieży, która chciałaby uczyć się języka jest największym niepokojem mniejszości litewskiej. Mniejszość ukraińska martwi się bardziej o finansowanie oświaty na poziomie lokalnym, co związane jest z dużym rozproszeniem tej społeczności. Mniejszość niemiecka skarży się, że naukę języka niemieckiego traktuje się jak naukę języka obcego, a nie mniejszościowego. Problemem jest też nauczanie dzieci Romów. Słabsze wyniki nauczania uczniów romskich w porównaniu z innymi uczniami, gorsza frekwencja, częste przypadki nie spełniania obowiązku szkolnego wynikają z konieczności pokonywania bariery edukacyjnej i progu adaptacyjnego w pierwszych latach nauki. Dzieci romskie często rozpoczynają naukę w pierwszej klasie bez przygotowania przedszkolnego lub ukończenia klasy „zerowej”, ich słaba znajomość języka polskiego utrudnia proces komunikowania się i przyswajania wiedzy, w domu rzadko jest miejsce do przygotowania lekcji, a ubóstwo rodzin powoduje brak środków na zakup podręczników i przyborów szkolnych.

Oprócz kwestii związanych z nierównym traktowaniem i problemami oświatowymi mniejszości mają zindywidualizowane trudności, specyficzne dla każdej z mniejszości. Najgorzej wygląda sytuacja mniejszości romskiej, którą Rzecznik Praw Obywatelskich w 2006 roku ocenił jako dramatyczną, zwłaszcza Romów zamieszkałych w województwach małopolskim i podkarpackim. W 2001 roku zostały podjęte działania w ramach „Pilotażowego programu rządowego na rzecz społeczności romskiej w województwie małopolskim na lata 2001-2003”, który następnie od 2003 roku jest kontynuowany i rozszerzony na cały kraj. Zasadniczym celem Programu jest doprowadzenie do pełnego uczestnictwa Romów w życiu społeczeństwa obywatelskiego i zniwelowanie różnic dzielących tę grupę od reszty społeczeństwa. Istotna nie jest doraźna pomoc w trudnej sytuacji w jakiej znalazła się społeczność romska, ale wypracowanie mechanizmów. Program kładzie nacisk na wyrównanie poziomów w takich dziedzinach jak: edukacja, zatrudnienie, zdrowie, higiena, warunki lokalowe, umiejętność funkcjonowania Romów w społeczeństwie obywatelskim. Do analizy Programu, zwłaszcza części poświęconej edukacji, wróćę przy okazji omawiania edukacji mniejszości narodowych i etnicznych.

Wiele z mniejszości narodowych i etnicznych skarży się na niewystarczającą ilość dotacji przeznaczanych dla nich z budżetu państwa. Łódziński pisze: *choć dotacje udzielane przez Ministerstwo Kultury uległy w drugiej połowie lat 90. zwiększeniu, nadal odczuwane są jako niewystarczające*. Innym problemem mniejszości jest dostrzegane zagrożenie demograficzne – brakuje dzieci i młodzieży pośród aktywistów. Zagroza to działalności organizacji mniejszościowych, rozwojowi oświaty, a w przyszłości także istnieniu samej społeczności. Obawy takie zgłaszają przedstawiciele społeczności litewskiej, ale i mniejszość niemiecka zauważa ten problem. Paweł Popieliński pisze:

przyszłość Niemców w Polsce zależy przede wszystkim od jej młodzieży. Starsze pokolenie, które obecnie w większości tworzy mniejszość niemiecką potrzebuje następców. Jak do tej pory młode pokolenie uczestniczy w życiu ruchu mniejszości w wielu przypadkach jeszcze dość biernie. Poczucie tożsamości dopiero u nich powstaje, przyjmuje przy tym wiele wzorów grupy, do której należy, jak również podlega silnym wpływom zewnętrznym społeczeństwa większościowego. Jednak od tego pokolenia będzie zależało, jak mniejszość niemiecka i jej organizacje będą wyglądać w przyszłości.

Przedstawiciele mniejszości niemieckiej podnoszą kwestię, że nauka języka niemieckiego jest traktowana jak nauka języka obcego, a nie języka ojczystego mniejszości.

Znajomością języka mogą się pochwalić głównie osoby starsze, pokolenie przedwojenne, które przed wojną chodziło do niemieckich szkół. Te osoby aktywnie uczestniczą w życiu stowarzyszeń. Natomiast osoby w wieku średnim, wychowane w Polsce w niewielkim stopniu angażują się w stowarzyszenia i raczej nie znają języka. Najmłodsze pokolenie uczestniczy w ruchu biernie, a ich znajomość języka niemieckiego jest zwykle słaba. Osoby najmłodsze uczestniczą w kursach językowych, często wybierają germanistykę jako kierunek studiów oraz starają się o stypendia edukacyjne w Niemczech.

Jeszcze inaczej przedstawiają się problemy mniejszości ukraińskiej. Mniejszość ta, podkreśla swoją sytuację dużego rozproszenia i domaga się audycji w języku ukraińskim nadawanym przez radio ogólnopolskie oraz takich zmian w ordynacjach wyborczych do Sejmu i samorządu lokalnego, które dawałyby rozproszonej po całej Polsce mniejszości szansę na wybór własnych przedstawicieli.

Pojawiają się także inne problemy, do tej pory nie wymienione, związane z dostępem do radia i telewizji, prawa mniejszości do dwujęzyczności, czy uczestnictwa w sprawach publicznych. Jak widać, spośród tych wszystkich problemów kwestia edukacji jest istotna, choć nie w jednakowym stopniu u wszystkich mniejszości. Jednakże kwestia edukacji jest dla każdej z mniejszości istotna, choć pełni różne role: czy to jako sposób na zachowanie języka i odrębnej tożsamości, jak w przypadku Niemców czy Białorusinów, czy też zdobywania wyższego statusu społecznego, jak u Romów.

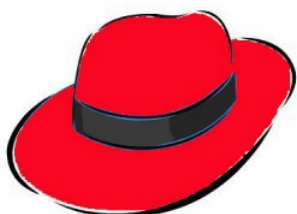
źródło: I. Czerniejewska, *Edukacja wielokulturowa w Polsce w perspektywie antropologii*, [online], http://www.hfhrpol.waw.pl/wielokulturowosc/documents/doc_66.pdf, [dostęp 12 grudnia 2012], s. 133-137.

Materiał dla ucznia nr 2

Instrukcja do pracy w grupach. Metoda sześciu kapeluszy

GRUPA I

1. Nosicie czerwone kapelusze będące symbolem emocji. Przeczytajcie uważnie poniższy opis, ponieważ formułując wnioski będziecie musieli przyjąć stanowisko charakterystyczne dla osób zakładających czerwony kapelusz:

Kapelusz czerwony - EMOCJE

Czerwony kapelusz silnie związany jest z wyrażaniem emocji, dlatego za najważniejszy aspekt problemu uznaje wrażenia, intuicje, przeczucia i uczucia. Nakładając czerwony kapelusz pozbywacie się obiektywizmu na rzecz subiektywizmu. Możecie więc podejmować irracjonalne decyzje. Nie musicie kierować się racjonalnym myśleniem.

2. Omówcie podstawowe problemy mniejszości narodowych i etnicznych mieszkających w Polsce oraz dokonajcie ich oceny oraz zaproponujcie sposoby ich rozwiązania.
3. W opracowaniu wykorzystajcie informacje z wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami mniejszości: litewskiej, romskiej, niemieckiej, ukraińskiej, tatarskiej i żydowskiej oraz wiadomości z tekstu, który omawiany był na początku zajęć (*Materiał dla ucznia nr 1. Problemy mniejszości*).

GRUPA II

1. Nosicie białe kapelusze będące symbolem obiektywizmu. Przeczytajcie uważnie poniższy opis, ponieważ formułując wnioski będziecie musieli przyjąć stanowisko charakterystyczne dla osób zakładających biały kapelusz:

Kapelusz Biały - OBIEKTYWIZM

Biały kapelusz jest symbolem neutralności i logiki. Każdy kto go nałoży zajmuje się faktami. Rozstrzygając problem kieruje się racjonalizmem – odsuwając uczucia i emocje. Nie ocenia zdarzeń - przedstawia dane na konkretny temat i komentuje je w granicach posiadanych informacji.

2. Omówcie podstawowe problemy mniejszości narodowych i etnicznych mieszkających w Polsce oraz dokonajcie ich oceny oraz zaproponujcie sposoby ich rozwiązania.

3. W opracowaniu wykorzystajcie informacje z wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami mniejszości: litewskiej, romskiej, niemieckiej, ukraińskiej, tatarskiej i żydowskiej oraz wiadomości z tekstu, który omawiany był na początku zajęć (*Materiał dla ucznia nr 1. Problemy mniejszości*).

GRUPA III

1. Nosicie czarne kapelusze będące symbolem pesymizmu. Przeczytajcie uważnie poniższy opis, ponieważ formułując wnioski będziecie musieli przyjąć stanowisko charakterystyczne dla osób zakładających czarny kapelusz:

Kapelusz Czarny - PESYMIZM

Czarny kapelusz reprezentuje podejście logiczno – pesymistyczne, często negatywne. Osoby, które go zakładają oceniają i ostrzegają przed zagrożeniami. Są skore do nadmiernej krytyki rzeczywistości i najczęściej dostrzegają tylko jej złe aspekty. Świat w czarnym kapeluszu jest pełen zagrożeń, negatywizmu i niepowodzeń. Waszym zadaniem jest więc wykazanie wszystkich wad, braków i zagrożeń. Możecie szukać tzw. „dziury w całym”, pokazać konsekwencje, które mogą wynikać z przyjętego rozwiązania. Osoby w czarnym kapeluszu są dociekliwe, zadają mnóstwo pytań np.: Co się stanie gdy? oraz sprawdzają, czy zaproponowane rozwiązanie problemu przyniesie odpowiednie korzyści i czy można je wprowadzić w życie?

2. Omówcie podstawowe problemy mniejszości narodowych i etnicznych mieszkających w Polsce oraz dokonajcie ich oceny oraz zaproponujcie sposoby ich rozwiązania.
3. W opracowaniu wykorzystajcie informacje z wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami mniejszości: litewskiej, romskiej, niemieckiej, ukraińskiej, tatarskiej i żydowskiej oraz wiadomości z tekstu, który omawiany był na początku zajęć (*Materiał dla ucznia nr 1. Problemy mniejszości*).

GRUPA IV

1. Nosicie żółte kapelusze będące symbolem optymizmu. Przeczytajcie uważnie poniższy opis, ponieważ formułując wnioski będziecie musieli przyjąć stanowisko charakterystyczne dla osób zakładających żółty kapelusz:

Kapelusz Żółty - OPTYMIZM

Nałożenie żółtego kapelusza, to przyjęcie pozytywnej postawy. Świat w żółtym kapeluszu jest nad wyraz optymistyczny, radosny. Dlatego osoby go noszące widzą

wyłącznie pozytywne aspekty danej sytuacji, odwołują się nie tylko do logiki, praktyki, ale także do marzeń i nadziei. Widzą korzyści, których inni nie dostrzegają na pierwszy rzut oka. Badają korzyści i szukają dla nich logicznego poparcia.

2. Omówcie podstawowe problemy mniejszości narodowych i etnicznych mieszkających w Polsce oraz dokonajcie ich oceny oraz zaproponujcie sposoby ich rozwiązania.
3. W opracowaniu wykorzystajcie informacje z wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami mniejszości: litewskiej, romskiej, niemieckiej, ukraińskiej, tatarskiej i żydowskiej oraz wiadomości z tekstu, który omawiany był na początku zajęć (*Materiał dla ucznia nr 1. Problemy mniejszości*).

GRUPA V

1. Nositcie zielone kapelusze będące symbolem możliwości. Przeczytajcie uważnie poniższy opis, ponieważ formułując wnioski będziecie musieli przyjąć stanowisko charakterystyczne dla osób zakładających zielony kapelusz:

Kapelusz Zielony - MOŻLIWOŚCI

Zielony kapelusz jest pełen pomysłów oraz nowych możliwości. Osoby go noszące pokazują innym nowe spojrzenie, nowe punkty widzenia dookolnej rzeczywistości. Nie skupiają się na starych pomysłach i rozwiązaniach – poszukują nowych. Często mają szalone pomysły – bardzo nowatorskie. Szukają alternatywnych rozwiązań.

2. Omówcie podstawowe problemy mniejszości narodowych i etnicznych mieszkających w Polsce oraz dokonajcie ich oceny oraz zaproponujcie sposoby ich rozwiązania.
3. W opracowaniu wykorzystajcie informacje z wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami mniejszości: litewskiej, romskiej, niemieckiej, ukraińskiej, tatarskiej i żydowskiej oraz wiadomości z tekstu, który omawiany był na początku zajęć (*Materiał dla ucznia nr 1. Problemy mniejszości*).

GRUPA VI

1. Nositcie niebieskie kapelusze będące symbolem organizacji. Przeczytajcie uważnie poniższy opis, ponieważ formułując wnioski będziecie musieli przyjąć stanowisko charakterystyczne dla osób zakładających niebieski kapelusz:

Kapelusz Niebieski - ORGANIZACJA

Ludzie w niebieskich kapeluszach to chłodni, bezstronni obserwatorzy. Charakteryzują się niezwykłą dyscypliną. Skupiają się na tym, co w danym momencie powinny zrobić osoby w innych kapeluszach. Niebiescy kontrolują, porządkują oraz wyznaczają priorytety całej sesji. Monitorują proces, komentują postępy dyskusji i sporządzają opis i wnioski.

2. Omówcie podstawowe problemy mniejszości narodowych i etnicznych mieszkających w Polsce oraz dokonajcie ich oceny oraz zaproponujcie sposoby ich rozwiązania.
3. W opracowaniu wykorzystajcie informacje z wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami mniejszości: litewskiej, romskiej, niemieckiej, ukraińskiej, tatarskiej i żydowskiej oraz wiadomości z tekstu, który omawiany był na początku zajęć (*Materiał dla ucznia nr 1. Problemy mniejszości*).

Materiał dla nauczyciela nr 1

Działalność Wydziału Mniejszości Narodowych i Etnicznych

Do zakresu działania Wydziału należy prowadzenie spraw mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, a w szczególności:

- ☉opracowywanie - w porozumieniu z przedstawicielami innych ministrów - propozycji do założeń polityki państwa wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;*
- ☉opracowywanie i koordynacja programów na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;*
- ☉przygotowanie informacji problemowych dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego dla organów administracji rządowej, Sejmu i Senatu RP;*
- ☉opracowywanie materiałów związanych ze współpracą z instytucjami i organizacjami, działającymi na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego w ramach Komisji Europejskiej, Rady Europy, oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie;*
- ☉obsługa merytoryczna i organizacyjno-techniczna Zespołu do Spraw Mniejszości Narodowych, w tym przygotowywanie materiałów na posiedzenia Zespołu oraz protokołów z tych posiedzeń;*
- ☉współdziałanie z organami administracji rządowej i samorządowej na rzecz uwzględniania lokalnych potrzeb mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym;*
- ☉utrzymywanie bieżących kontaktów z kierownictwem organizacji społecznych mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym oraz udzielanie - w miarę możliwości - pomocy tym organizacjom w realizacji ich celów statutowych;*
- ☉podejmowanie działań na rzecz respektowania praw mniejszości narodowych i etnicznych oraz osób posługujących się językiem regionalnym, rozwiązywania ich problemów, a także mających na celu przeciwdziałanie zjawiskom naruszania ich praw;*
- ☉podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów mniejszości narodowych;*
- ☉podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie zjawiskom naruszania praw osób należących do mniejszości narodowych;*
- ☉przygotowanie materiałów dotyczących respektowania praw osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz osób posługujących się językiem regionalnym, związanych z prawem wewnętrznym i zobowiązaniami międzynarodowymi Rzeczypospolitej Polskiej;*
- ☉organizowanie i prowadzenie szkoleń pracowników urzędów wojewódzkich odpowiedzialnych za problematykę mniejszości narodowych.*

Źródło: Wydział Mniejszości Narodowych i Etnicznych, [online],

http://www.msw.gov.pl/porta1/pl/61/40/Wydzial_Mniejszosci_Narodowych_i_Etnicznych.html, [dostęp 12 grudnia 2012].